

From: Hoel, Marte Raknerud
Sent: Wed, 5 Jul 2023 12:13:55 +0000
To: Stensvand, Haavard
Subject: Oppdrag om å kartlegge kapasitet til å innkvartere eit sterkt aukande tal flyktningar

Attachments: Skildring_av_oppdraget_fra_JD_via_DSB.pdf, Oppdragsbrev_fra_DSB_-_Oppdrag_SF_beredskapsplaner_for_ekstraordinaert_mange_flyktningankomster_presisering.pdf, Versteffallscenario_kartlegging_midlertidig_innkvartering_og_bosetting_felles_mal.xlsx, DSB_-_Beredskapsscenario_oppdatert_plantall_bosetting.pdf

Til rådmenn/kommunedirektører og beredskapskontaktar i kommunane,

Vi viser til orientering i kommunemøtet 25. mai og 22. juni, om oppdraget om å kartlegge kapasitet til å innkvartere eit sterkt aukande tal flyktningar. Vi har no fått det endelege oppdraget frå DSB, og legg ved dokumenta som følgde med. Vi har òg lagt ved vår skildring av det oppdraget som vi har fått frå Justis- og beredskapsdepartementet via DSB, og som vi treng hjelp frå dykk til å gjennomføre.

Statsforvaltaren er heilt avhengig av kunnskapen som kommunane har om stadar der det kan vere aktuelt å innkvartere flyktningar, både i fasen like etter at dei kjem til landet og i fasen dei skal busetjast i kommunane. Vi oppmodar difor om at de før onsdag 23. august gjer ei kartlegging av aktuelle bygg i dykkar kommune, og legg inn opplysningane i det vedlagte excel-skjemaet.

Arbeid seinare i haust:

Med grunnlag i oversyna frå statsforvaltarane, vil DSB saman med andre nasjonale styresmakter gjere ei vurdering av kva lokale og område som er mest eigna til føremålet. I starten av oktober vil statsforvaltarane og kommunane få i oppdrag å utarbeide ein plan for korleis dei aktuelle områda, lokala og bustadmassen kan takast bruk viss situasjonen gjer det nødvendig.

Det er ikkje forventa at det skal planleggast detaljert for korleis innkvarteringsstadane og bustadane skal driftast. I planlegginga skal det likevel skildrast kva prosessar som er nødvendige i så måte, og kva aktørar som må involverast i etablering og drift. Denne planlegginga skal vere gjennomført før utgangen av oktober.

Talepunktar knytt til oppdraget:

DSB har fått spørsmål om korleis det kan kommuniserast offentleg om oppdraget. DSB har difor i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet utarbeida følgande talepunktar som kan nyttast offentleg og eventuelt i dialog med media:

- *JD, AID og KDD har gitt DSB i oppdrag å kartlegge midlertidige innkvarteringssteder og boligmasse som kan benyttes i et versteffallsscenario der det ankommer langt flere enn det som den ordinære asylkjeden har kapasitet til.*
- *DSB har sendt oppdrag til statsforvalterne om å gjennomføre kartlegginger i sine fylker i samråd med kommunene.*
- *Selv om et slikt versteffallsscenario har lav sannsynlighet akkurat nå, må vi være forberedt på utviklingstrekk internasjonalt kan endre ankomstbildet raskt.*
- *Kartleggingsarbeidet som nå gjøres vil også kunne være nyttig i andre beredskapssituasjoner/scenarier der det er behov for å midlertidig innkvartere et større antall mennesker.*
- *Oppdraget løses i samarbeid med blant annet UDI og IMDi.*

Dersom de mottok innsynskrav eller mediehenvendelsar knytt til sjølve oppdragsteksten frå oss/DSB eller annan dialog om oppdraget er det fint om de orienterer oss.

Innsending av utfylt excel-skjema sendast til: sfvlberedskap@statsforvalteren.no før 23.august 2023.

Helsing,

Beredskapsseksjonen v/ Statsforvaltaren i Vestland

Her er ei skildring av det oppdraget som vi har fått frå Justis- og beredskapsdepartementet via DSB, og som vi treng hjelp frå dykk til å gjennomføre:

1. Kartlegge, og lage eit oversyn over moglege område og lokale som raskt skal kunne takast i bruk i ein akutt situasjon, som mellombels innkvartering av personar. Dette gjeld i den første fasen etter at flyktingen er komen til landet og ønsker å søke asyl (beskyttelse).
2. Kartlegge og lage oversyn over bustadmasse som i ein ekstraordinær situasjon kan nyttast til mellombels busetjing av fordrivne, i fasen etter at asyl er innvilga og dei er klar for å verte busett i ein kommune. Kartlegginga skal omfatte statlege og kommunale eigedommar som raskt kan gjerast tilgjengelege, i tillegg til private eigedommar som kan vere aktuelle å leige.

Rammer for kartlegginga etter pkt. 1) ovanfor:

- Det er lagt til grunn at Vestland skal ha ein kapasitet til å innkvartere minst 1500 personar i minimum to månadar.
- Stadane for innkvartering som skal kartleggast skal kunne ivareta omsynet til liv og grunnleggande helsebehov i påvente av plass i akuttmottak og ordinære mottak.
- Kartlegginga skal ikkje omfatte hotell, men kan t.d. vere bustadbrakker, lagerbygningar, pensjonat og ferieheimar, idrettshallar, studentbustadar og konferansesenter. Parkeringsplassar eller andre område som kan vere eigna som teltleirar er òg aktuelle.
- Lokala bør ha plass til minst femti personar.
- Den mellombelse innkvarteringa kan ha lågare standard enn eit akuttmottak. Vurderinga av om eit lokale er eigna, skal ta utgangspunkt i kriteria som er lista opp nedanfor. Vi understrekar likevel at det ikkje er absolutte krav men vurderingskriterium:
 - ✓ Samsvar med forskrift om brannførebygging.
 - ✓ Andre tryggleikssyn vurdert i samråd med politiet og andre aktørar.
 - ✓ Tilgang til nødvendige helse- og velferdstenester.
 - ✓ Høve til skjerming av kvinner og barn.
 - ✓ Høve til å legge til rette for privatliv.
 - ✓ Kapasiteten til lokala (ut over 50 sengeplassar, stordriftsfordelar).
 - ✓ Tilgang på mat (servering på staden, tilkøyring av mat eller eige kjøken).
 - ✓ Sanitære forhold (tilgang til dusj og toalett).
 - ✓ Tilgjenge (kollektivtransport, nærleik til butikkar osv.).
 - ✓ Tilgang til Internett og TV.
 - ✓ Konsekvensar for ordinære brukarar av lokala.
 - ✓ Om lokala er eigna for lengre opphald (meir enn to månadar)

Kriteria ovanfor skal vurderast frå 0 til 3 (kor 0 betyr at lokalane ikkje tilfredsstillar kriteria i det heile tatt, 1 betyr i liten grad, 2 i moderat grad, og 3 i stor grad), og avslutningsvis skal lokala rangerast ut ifrå eignaheit.

Rammer for kartlegginga etter pkt. 2) ovanfor:

- Kartlegginga kjem i tillegg til det ordinære busetjingsarbeidet som kommunane allereie gjer.
- Bustadmassen kan ha lågare standard enn ordinære bustadar som vert nytta til busetjing.
- Det kan t.d. vere brakkeløysingar, privatbustadar, fritidsbustadar og vandrarheimar.
- Bustadmassen bør eigne seg til opphald i minst eitt år.
- Bustadmassen kan ha lågare standard enn bustadar som normalt vert brukt til busetjing. Det gjeld t.d. avvik frå gjeldande krav og regelverk.

Statsforvaltaren i Vestland

- Disse kriteria skal likevel vere ein del av vurderinga av om bustadmassen er eigna:
 - ✓ I kva grad bustaden har tilfredsstillande sengeløysingar, varmekjelder og høve til matlaging.
 - ✓ Om bustaden har tilfredsstillande toalett og dusjforhold.
 - ✓ Oppfyljing av krav i forskrift om brannførebygging.
 - ✓ Høve til tilrettelegging for spesielle behov (eks. rullestolbrukarar).
 - ✓ Om bustaden er eigna for familiar eller bufellesskap.
 - ✓ Om bustaden er eigna for husdyr.
- Bustadmassen som vert kartlagt no vil ikkje nødvendigvis vere tilgjengeleg når ein ekstraordinær situasjon oppstår. Statsforvaltarane og kommunane vert difor bedt om og å vurdere rutinar for vedlikehald av oversynet.

Arbeid seinare i haust:

Med grunnlag i oversyna frå statsforvaltarane, vil DSB saman med andre nasjonale styresmakter gjere ei vurdering av kva lokale og område som er mest eigna til føremålet. I starten av oktober vil statsforvaltarane og kommunane få i oppdrag å utarbeide ein plan for korleis dei aktuelle områda, lokala og bustadmassen kan takast bruk viss situasjonen gjer det nødvendig.

Det er ikkje forventa at det skal planleggast detaljert for korleis innkvarteringsstadane og bustadane skal driftast. I planlegginga skal det likevel skildrast kva prosessar som er nødvendige i så måte, og kva aktørar som må involverast i etablering og drift. Denne planlegginga skal vere gjennomført før utgangen av oktober.

Oppdrag til statsforvalterne

DSB mottok 23.05.23 et oppdrag fra JD, AID og KDD, som også omfatter statsforvalterne.

I oppdragsbrevet står det blant annet at ankomstsituasjonen for fordrevne fra Ukraina er svært usikker. Det er også knyttet usikkerhet til hvor mange asylsøkere som kan ankomme fra andre land enn Ukraina. Det kan ikke utelukkes at det i perioder vil komme vesentlig flere enn det ordinære systemet og beredskapen kan håndtere. Det er derfor relevant å vurdere tiltak for en slik ekstraordinær situasjon for å ivareta statens plikt til å innkvartere flyktninger og asylsøkere.

På bakgrunn av oppdraget, ber DSB statsforvalterne om å:

1. Gjennomføre en kartlegging av, og utarbeide oversikt over, mulige områder og lokaler for midlertidig innkvartering av personer som raskt skal kunne tas i bruk i en akutt situasjon.

DSB ber statsforvalterne om å legge følgende forutsetninger til grunn for kartleggingen:

- Innkvarteringsstedene har som formål å ivareta personers liv og grunnleggende helse ("tak over hodet") i påvente av plass på akuttmottak og ordinære mottak.
- Med innkvarteringssteder menes lokaler og områder som enten allerede er egnet for innkvartering, eller som raskt kan gjøres egnet for innkvartering. Dette kan for eksempel være boligbrakker, lagerbygninger, pensjonater og feriehem, idrettshaller, studentboliger, konferansesentre, parkeringsplasser eller andre områder som kan være egnet til teltleirer.
- Hvert fylke skal kunne innkvartere minimum 1.500 personer i minst to måneder (ny fylkesinndeling fra 2024 legges til grunn).
- Lokalene bør ha kapasitet til minimum 50 sengeplasser.
- Senger, varme, kjøkken og bad/toalett må ikke være på plass, men må raskt kunne anskaffes.
- UDI har en pågående prosess med å kartlegge hoteller. Hoteller skal derfor ikke være en del av denne kartleggingen.
- Den midlertidige innkvarteringen kan ha lavere standard enn et akuttmottak, men kriteriene skal vurderes med tanke på lokalenes egnethet. Merk at det er vurderingskriterier og ikke absolutte krav.
 - Samsvar med forskrift om brannforebygging.
 - Andre sikkerhetshensyn vurdert i samråd med politiet og andre aktører.
 - Tilgang til nødvendige helse- og velferdstjenester.
 - Mulighet for skjerming av kvinner og barn.
 - Mulighet for å legge til rette for privatliv.
 - Lokalenes kapasitet (ut over 50 sengeplasser, stordriftsfordeler).
 - Tilgang på mat (servering på stedet, tilkjøring av mat eller eget kjøkken).
 - Sanitære forhold (tilgang til dusj og toalett).
 - Lokalenes tilgjengelighet (kollektivtransport, nærhet til butikker osv.).
 - Tilgang til internett og TV.
 - Konsekvenser for ordinære brukere av lokalene.
 - Egnethet for lengre opphold (mer enn to måneder)

Etter en brutto kartlegging av mulige lokaler (m.a ved hjelp av kommunenes lokalkunnskap), skal alternativene vurderes ut fra kriteriene over (fra 0-3, hvor 0 betyr at lokalene ikke tilfredsstillt kriteriet i det hele tatt, 1 betyr i liten grad, 2 i moderat grad og 3 i stor grad). Til slutt rangeres lokalene ut fra egnethet.

DSB vil i samråd med andre sentrale myndigheter kvalitetssikre oversiktene og informere statsforvalterne om hvilke innkvarteringssteder som det skal planlegges for å kunne ta i bruk.

2. Gjennomføre en kartlegging av og utarbeide oversikt over boligmasse som kan benyttes til midlertidig bosetting av fordrevne i en ekstraordinær situasjon,

herunder statlige og kommunale eiendommer som raskt kan gjøres tilgjengelige samt private eiendommer som kan være aktuelle for innleie.

DSB ber statsforvalterne om å legge følgende forutsetninger til grunn for kartleggingen:

- Kartleggingen av boligmasse i dette oppdraget kommer i tillegg til det ordinære bosettingsarbeidet kommunene allerede gjør i situasjonen vi står i nå. Boligmassen som kartlegges i dette oppdraget må derfor ikke inkludere boligmasse kommunene har avsatt til ordinær bosetting.
- Hvert fylke skal kunne bosette minimum 1.500 personer (ny fylkesinndeling fra 2024 legges til grunn).
- Boligmassen kan lavere standard enn ordinære boliger som benyttes til bosetting, og kan være for eksempel brakkeløsninger, privatboliger, fritidsboliger, vandrerhjem mv.
- Boligmassen bør egne seg til opphold i minst ett år.
- Boligmassen kan ha en lavere standard enn boliger som normalt brukes til bosetting, herunder avvik fra gjeldende krav og regelverk. Kriteriene under skal imidlertid vurderes med tanke på boligmassens egnethet:
 - I hvilken grad boligen har tilfredsstillende sengeløsninger, varmekilder og muligheter for matlaging.
 - Hvorvidt boligen har tilfredsstillende toalett og dusjforhold.
 - Samsvar med forskrift om brannforebygging.
 - Mulighet for tilrettelegging for spesielle behov (eks. rullestolbrukere).
 - Hvorvidt boligen er egnet for familier eller bofellesskap.
 - Hvorvidt boligen er egnet for husdyr.
- Boligmassen som kartlegges nå vil ikke nødvendigvis være tilgjengelig i det en ekstraordinær situasjon oppstår. Statsforvalterne og kommunene bes derfor også å vurdere rutiner for vedlikehold av oversikten over boligmassen.

Videre arbeid

En mulig situasjon som kan utløse et slikt behov, samt kapasitet for og varighet av midlertidig innkvartering, framgår av det vedlagte "verstefallsscenarioet". Behovet kan også utløses av andre scenarioer. DSB vil sørge for koordinering og samarbeid med etater på nasjonalt nivå, bistå med veiledning og tilrettelegge for arbeidsmøter. Basert på kartleggingene vil DSB sammen med andre relevante myndigheter gjøre en vurdering av de mest egnede områdene og lokalene og den mest egnede boligmassen.

Statsforvalterne og kommunene vil etter at kartleggingen er ferdigstilt, få i oppdrag å utarbeide en plan for hvordan områdene, lokalene og boligmassen kan tas i bruk i et verstefallsscenario. Det forventes ikke at det skal planlegges detaljert for hvordan innkvarteringsstedene og boligene skal driftes, men hvilke prosesser og aktører som må involveres i etablering og drift av et innkvarteringssteder eller boliger.

Prosess og frister for statsforvalterne

- Frist for sammenstilt rangert oversikt over områder og lokaler for innkvartering og boligmasse til DSB: 15.9.2023
- DSB og relevante sentrale myndigheter kvalitetssikrer oversikten fra statsforvalterne innen 30.9.2023. Endelig oversikt over hvilke innkvarteringssteder statsforvalterne og kommunene skal planlegge med sendes tilbake til statsforvalterne innen 02.10.2023.

- Planer for å ta i bruk områder og lokaler og boligmasse ferdigstilles innen 01.11.2023. DSB vil komme med ytterligere informasjon, herunder ansvarfordeling mellom kommuner, statsforvaltere og sentrale etater, ila august.

Verstefallsscenario: Plutselig firedobling av flyktningeankomster til Norge

Kartleggingen av lokaler for midlertidig innkvartering og ledig kapasitet for bosetting, skal gjøres uavhengig hva slags situasjon som skaper behovet og selve asylprosessen. Det beskrevne scenarioet under er kun et eksempel på en situasjon som kan skape behov ekstraordinær innkvartering i en akutt situasjon.

Utgangspunkt: Det har kommet 50 000 flyktninger fra Ukraina som søker om kollektiv beskyttelse i Norge det siste året. Antallet har økt gradvis fra 3 000¹ til 5000 per måned. Oppholdstiden på mottak er kort (3-4 måneder), fordi kollektiv beskyttelse gir svært forenklet saksbehandling. Dessuten klarer kommunene å bosette like mange som det ankommer, slik at flyten i asylkjeden er god. Mottakene har tilstrekkelig kapasitet når fleksibiliteten i systemet utnyttes.

Hendelse: En dag skjer det en ulykke eller sabotasjeaksjon ved et kjernekraftverk i Ukraina, som fører til radioaktive utslipp. Befolkningen i et stort område rundt kjernekraftverket må evakueres på grunn av helsefare og mange flykter utenlands, blant annet til Norge.

Fra en måned til den neste øker antall ankomster fra Ukraina til Norge fra 5 000 til 20 000, og det høye ankomsttallet holder seg i tre måneder. Bosettingen klarer ikke å holde tritt med økningen i ankomster og blir fort en flaskehals i asylkjeden. Oppholdstiden på mottak øker fra 3-4 måneder til 9 måneder.

Økningen i antall ankomster og lengre ventetid på bosetting, fører til en økning i belegget på mottakene fra 20 000 til 100 000 beboere per døgn. Kapasiteten i de etablerte mottakene blir sprengt. Kommunene blir - med bistand fra statsforvalterne - bedt om å midlertidig innkvartere minst 20 000 nyankomne ukrainere mens de venter på plass i ordinære mottak. Behovet for ekstraordinær innkvartering antas vare i minst to måneder.

Flyktningene blir fordelt per fylke² basert tilgjengelig innkvarteringskapasitet. Alle fylker skal ha planer for å kunne huse minst 1 500 flyktninger hver. Statsforvalterne får ansvar for at kommunene samlet i hvert fylke klarer å stille lokaler med 1 500 sengeplasser til disposisjon. For å håndtere den akutte situasjonen, blir statsforvalterne gitt påleggskompetanse og rekvisisjonsrett for å skaffe tilstrekkelig med lokaler.

Den store økningen i ankomster fører til køer for å registrere seg. Politiet etablerer desentralisert registrering på politistasjoner, flyplasser og enkelte mottak. Likevel blir ventetiden for registrering opptil en uke og de som venter på registrering må også ha tak over hodet.

For å avlaste mottakene, blir kommunene bedt om å bosette 20 000 flyktninger med innvilget søknad, så raskt som mulig. Standarden på boligene kan være lavere enn normalt, men noen grunnleggende krav må innfris. Bosettingen skal skje mest mulig spredt i landet.

¹ 2022/23-nivå

² 14 fylker med ny fylkesinndeling